

Rapportage Gezin in Balans

Gezinsondersteuning en maatschappelijke reïntegratie voor (ex-)gedetineerde moeders

Juni 2005 – april 2007

'Doris'

Dit beeldje is gemaakt door een duitse levenslang veroordeelde moeder. Ze heeft dit speciaal gemaakt voor Gezin in Balans.

<u>Inhoudsopgave</u>	Pagina
Inleiding	3
1. Gezin in Balans i.s.m. Toekomst in Balans	4
2. Probleemstelling Gezin in Balans	6
2.1 Doelgroep	7
2.2 Doelstelling/uitgangspunten	8
3. Resultaten/stand van zaken tot januari 2007	9
3.1 Huidige stand van zaken Gezin in Balans	9
3.2 Het aanbod van Gezin in Balans	10
3.3 Werkmaterialen Gezin in Balans	14
Aanbod in grafiek	16
4. Ontwikkelingen volgens projectaanvraag Gezin in Balans	17
4.1 Moedermaatjes	17
4.2 Boeken	18
4.3 Materialen ter ondersteuning van de vrijwilligers	20
4.4 Moeder Kind Huis	22
4.5 Onderzoek	24
4.6 Wonen in Balans	26
5. Toekomst	29
6. Samenvatting en conclusies	34
7. Bijlagen	37

Inleiding

Jaarlijks verblijven 3000 vrouwen verspreid over 800 plaatsen in vier vrouweninrichtingen in Nederland. Naar schatting is 70% van de vrouwen in detentie moeder van één of meerdere kinderen.

Vrouwen in detentie zijn vaak moeders die hun kinderen voor lange tijd nauwelijks zien. Ze hebben moeite om na detentie de draad van het maatschappelijk leven en hun gezinsleven weer op te pakken. Het zijn vaak vrouwen met weinig eigenwaarde en een negatief beeld van zichzelf. Ze hebben moeite om zelfstandig te functioneren en zelf verantwoordelijkheid te nemen. Voor hen is het lastig om na detentie een baan en nieuwe woonruimte te vinden. Een aantal vrouwen wil of kan niet terug naar de oude omgeving, omdat ze daar slachtoffer zijn geworden van agressie. Ze hebben in tegenstelling tot veel mannelijke gedetineerden geen echtgenoot en huis om naar terug te keren. Hun kinderen zijn beschadigd geraakt, hebben het contact dat ze met hun moeder hadden verloren, isoleren zich en gaan zich soms antisociaal gedragen.

Kinderen van een gedetineerde ouder lopen een verhoogd risico in de toekomst antisociale gedragsproblemen te vertonen. Daarmee hebben ze een verhoogd risico om, net als hun ouder, gedetineerd te raken.
(Lipsy & Derzon, 1998)

Noodzaak van een specifieke aanpak voor (ex-)gedetineerde vrouwen

Deze specifieke omstandigheden en problematiek van gedetineerde moeders vragen om een aangepaste aanpak tijdens en na hun detentie.¹ Gezin in Balans biedt met gezinsondersteuning in combinatie met maatschappelijke reïntegratie trajecten voor (ex-)gedetineerde moeders zo'n aangepaste aanpak. Zij ondersteunt (ex-)gedetineerde moeders bij hun terugkeer binnen het gezin en in de samenleving. Er hangt meer af van dergelijke trajecten voor gedetineerde moeders, gezien hun zorg

¹ De noodzaak van een specifieke benadering sluit aan bij de ontwikkeling dat de 'female offender' (vrouwelijke dader) meer aandacht heeft gekregen in beleid en onderzoek. 'Gender' is een expliciet aandachtspunt geworden, waardoor het duidelijk is dat vrouwen een eigen benadering vragen.

voor de kinderen. Deze kinderen hebben schade opgelopen voor en tijdens de detentieperiode van hun moeder. Onderzoek heeft uitgewezen dat kinderen van gedetineerde moeders een risicogroep vormen.² Minderjarige kinderen van gedetineerde moeders zijn vaak in beeld bij jeugdzorg of zouden dat moeten zijn. Betrokkenen ervaren vaak een grote afstand tot de reguliere hulpverleningsinstanties. Het aanbod van Gezin in Balans speelt hierop in en vormt tijdens detentie een levenslijn naar het leven buiten de gevangenis. Door haar laagdrempelige aanpak is zij in staat om na detentie tijdig te signaleren als het misgaat binnen een gezin en bruggen te slaan naar reguliere voorzieningen.

Met dit verslag wil Gezin in Balans een beeld geven van wat zij precies doet, op welke wijze en wat de effecten daarvan zijn. In het eerste hoofdstuk beschrijft zij de samenwerking van Gezin in Balans binnen Toekomst in Balans. De probleemstelling, doelstelling en doelgroep van Gezin in Balans komen in hoofdstuk 2 aan de orde. In hoofdstuk 3 worden de resultaten en stand van zaken tot 2007 besproken. Ontwikkelingen en aanbod volgens de projectaanvraag staan centraal in hoofdstuk 4 en in hoofdstuk 5 wordt aandacht besteed aan de Toekomst van Gezin in Balans. Ten slotte wordt in hoofdstuk 6 een aantal conclusies en een samenvatting gegeven.

1. Gezin in Balans in samenwerking met Toekomst in Balans

Gezin in Balans is een project van Humanitas en is in 2002 gestart, participierend in het project Toekomst in Balans (vanaf juni 2005: 'Toekomst in Balans, een nieuwe uitdaging'). Het project is gefinancierd vanuit Europese stimuleringsmiddelen, Humanitas, het Oranjefonds en de VSB Bank. De afgelopen jaren heeft Gezin in Balans haar visie, methodiek en werkwijze en diverse hulpmiddelen ontwikkeld. Hierover heeft zij informatie en ervaringen uitgewisseld met andere Europese landen. Het project is inmiddels uitgegroeid tot een landelijk gestuurd integraal aanbod voor (ex-)gedetineerde moeders op het gebied van opvoedingsondersteuning, gezinsbegeleiding en maatschappelijke reïntegratie.

² "Kinderen van een gedetineerde ouder lopen een verhoogd risico in de toekomst antisociale gedragsproblemen te vertonen." (Lipsy & Derzon, 1998)

Toekomst in Balans:

Doelstelling:

Het vormgeven van de ketensamenwerking van partners die de maatschappelijke integratie van vrouwelijke gedetineerden tot doel hebben en daardoor de kansen verbeteren van vrouwelijke gedetineerden op een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan.

Toekomst in Balans is een samenwerkingsverband tussen:

- Dienst Justitiele Inrichtingen: de vier vrouweninrichtingen
- St. Zorgconcept; verantwoordelijk voor arbeidstoeleiding
- Exodus Venlo; een tijdelijke woonvoorziening specifiek voor vrouwen in Venlo
- D&S; verantwoordelijk voor voorlichting aan gedetineerde vrouwen
- De gemeenten Eindhoven, Utrecht en Breda zijn partner in het Ontwikkelingspartnerschap en volgen de ontwikkelingen van Toekomst in Balans op de voet.
- Stichting Educatie achter buitenlandse tralies.

Naast deze participanten zijn een groot aantal andere lokale (zorg)voorzieningen van belang zoals Jeugdzorg, de reclassering, Sociale Diensten, schuldhulpverlening, maatschappelijk werk.

Op Europees gebied wordt samengewerkt met Duitsland, Engeland en Hongarije. Gezin in Balans werkt met name samen met Engeland, onder andere rondom ontwikkeling en verbetering van bezoekerscentra.

Engeland is erg geïnteresseerd in de methodiek van Gezin in Balans en heeft in november 2006 met een delegatie (tien personen) een werkbezoek gebracht aan Gezin in Balans.

2. Probleemstelling Gezin in Balans

Weggegaan is plaats vergaan

70% van de vrouwelijke (ex-)gedetineerden is moeder. Een moeder wordt na haar detentie geacht de draad van het gezinsleven en de opvoeding direct weer op te pakken, terwijl ze haar kind vaak gedurende langere tijd niet of nauwelijks heeft gezien. Dit vraagt nogal wat. Uit het onderzoek van mevrouw Winkelhorst in Amerswiel (Weggegaan is plaats vergaan, Deventer, juli 2002) komt naar voren dat het merendeel van de gedetineerde vrouwen de zorg voor haar kinderen heeft moeten overdragen aan anderen. Dit heeft een negatief effect gehad op de relatie tussen moeder en kind en het gedrag van de kinderen zelf.

Een leugentje om bestwil??

Moeders in detentie kampen vaak met enorme schuldgevoelens ten opzichte van hun kinderen. Veel moeders weten niet of en hoe ze hun kinderen moeten vertellen dat 'mama in de gevangenis zit'.

Omdat moeders het onderwerp naar hun kinderen niet bespreekbaar weten te maken, maakt een aantal van hen nu de keuze om het ze maar helemaal niet te vertellen. Kinderen weten dan niet beter of moeder is op vakantie of verblijft voor haar werk in het buitenland: 'de leugen regeert'.

Uit onderzoek van Nijnatten (van Nijnatten 1998) blijkt hoe belangrijk het is dat ouders communiceren over de detentie met hun kinderen

(‘this is not to say that detention in prison should become the one and only topic of household discussion, but that the child be told all the relevant aspects of the imprisonment and what can be expected for the future. No things should be excluded from this information, apart from giving the child details of crime... Reality is often sad and painful, but it is more painful and more difficult to negotiate if you can only guess at what further lies behind it.’ (van Nijnatten, 1998))

Weinig eigenwaarde en een negatief zelfbeeld

Gedetineerde vrouwen hebben vaak een beperkt gevoel van eigenwaarde en een negatief zelfbeeld. Hierdoor kunnen zij moeilijk zelfstandig complexe situaties ter hand nemen. Veel van deze vrouwen zijn laag opgeleid, hebben weinig werkervaring en hebben ook geen duidelijk beeld van hun mogelijkheden en beperkingen. Hun

vermogen om weloverwogen keuzes te maken voor de langere termijn is zeer beperkt.

Dader, maar ook slachtoffer

Veel gedetineerde vrouwen komen uit gebroken gezinnen, waarin vaak sprake was van (seksueel) misbruik of ander geweld. Ze hebben over het algemeen hun trauma's niet of slecht verwerkt. Ze hebben vaak schulden, weinig opleiding, wonen in gebrekkige woonruimte, komen uit een drugs gerelateerd milieu en zijn weinig geëmancipeerd. Dit alles maakt dat deze vrouwen naast dader ook slachtoffer zijn.

Combinatie arbeid en zorg

Het hebben van werk betekent economische zelfstandigheid, biedt sociale contacten en levert een bijdrage aan het gevoel van eigenwaarde. De praktijk wijst echter uit dat volledige en directe arbeidsinpassing bij vrouwen met een zorgverantwoordelijkheid na detentie vaak teveel is gevraagd. Het weer groeien in de zorg- en moederrol vraagt veel energie en tijd voor moeder en kinderen

2.1. Doelgroep

De doelgroep van Gezin in Balans bestaat uit moeders in en na detentie.

Uit cijfers blijkt dat er gemiddeld 3000 vrouwen per jaar in detentie zitten (800 cellen). Ruim 70% daarvan is moeder van een of meerdere kinderen.

Gezin in Balans richt zich met name op moeders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar. Om hoeveel moeders dit nu precies gaat is niet bekend³ omdat dit niet geregistreerd wordt in de inrichtingen.

Echter het volgende is bij Gezin in Balans wel bekend:

Uit cijfers blijkt een groeiende behoefte aan de producten van Gezin in Balans. In de eerste projectjaren van Gezin in Balans hebben 120 (ex-)gedetineerde moeders gebruik gemaakt van een product van Gezin in Balans. In de afgelopen twee jaar is

³ Onderzoek Verwey Jonker: 'Moeders in detentie en de omgang met hun kinderen' in opdracht van Gezin in Balans 2007

dit aantal verdubbeld naar 246.⁴ Deze toename heeft enerzijds te maken met een groeiende behoefte bij de (ex-)gedetineerde moeders aan specifieke gezinsondersteuning en nazorg. Anderzijds is er ook sprake van een groeiende behoefte bij de P.I.'s om de producten van Gezin in Balans aan te bieden. In de eerste jaren van het project zijn de verschillende producten slechts in één van de vier P.I.'s aangeboden, mede omdat het een ontwikkeltraject betrof. In de afgelopen jaren is het aantal P.I.'s dat wordt bediend met deze producten uitgebreid. Vanuit die ontwikkeling streeft Gezin in Balans ernaar om alle producten bij alle vier de P.I.'s aan te bieden. Dit zal leiden tot een ruime verdubbeling van het aantal moeders dat gebruik maakt van het aanbod van Gezin in Balans.

Contra-indicaties voor deelname aan het programma van Gezin in Balans:

- Moeders met een ernstige verslaving.
- Moeders met ernstige psychiatrische problemen.
- Moeders die een delict ten aanzien van hun kinderen hebben begaan.

2.2. Doelstelling/uitgangspunten

Doelstelling:

Het bieden van gezinsondersteuning aan gedetineerde en ex-gedetineerde moeders met als doel een goede terugkeer binnen het gezin en in de samenleving te bevorderen. Uitgangspunt hierbij is dat een succesvolle reïntegratie een bijdrage levert aan zowel het voorkomen van recidive als het voorkomen van maatschappelijke uitval van betrokken kinderen binnen het gezin.

Gezin in Balans maakt zich sterk voor zowel het verbeteren van de moeder-kind relatie als voor het weer zelfstandig functioneren in de samenleving. Dit doet zij vanuit de gedachte dat het functioneren in de samenleving en binnen het gezin elkaar beïnvloeden. Voor een goed en stabiel gezinsleven en opgroeiklimaat zijn goede huisvesting, een ondersteunend netwerk en een goede financiële situatie noodzakelijk. Het functioneren in de samenleving en binnen het gezin moeten

⁴ Er sprake van dubbelingen in de cijfers, omdat een deel van de moeders van meer dan één product gebruik heeft gemaakt.

daarom in relatie tot elkaar, dus integraal, worden aangepakt. Hiermee kan recidive van (ex-)gedetineerde moeders, maar ook maatschappelijke uitval van betrokken kinderen binnen het gezin, worden voorkomen. Gezin in Balans spreekt gedetineerde moeders aan op hun eigen verantwoordelijkheid, voor zichzelf voor anderen, in het bijzonder voor hun kinderen. Ze worden gestimuleerd zich minder afhankelijk van de omgeving op te stellen en dingen zelf aan te pakken. Als de moeder zich goed in haar vel voelt, zal dit een positief effect hebben op de ontwikkeling van de kinderen en een bijdrage leveren aan de stabiele omgeving waarin haar kinderen zich kunnen ontwikkelen.

3. Resultaten/stand van zaken tot januari 2007

In de eerste paragraaf wordt de huidige stand van zaken van Gezin in Balans beschreven. Er wordt een beeld geschetst van de samenhang van de diverse projectonderdelen van Gezin in Balans. In een grafiek wordt zichtbaar op welk moment van de detentie (en na detentie) een moeder van het aanbod van Gezin in Balans, beschreven in de tweede paragraaf, gebruik kan maken.

In de derde paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling en werkmaterialen van de diverse projectonderdelen volgens de aanvraag (projectplan) van Gezin in Balans.

3.1. Huidige stand van zaken Gezin in Balans

Nederland kent vier P.I.'s waar vrouwen verblijven. Vanaf 2007 heeft Gezin in Balans voor iedere P.I. een coördinator Gezin in Balans aangesteld die het aanbod van Gezin in Balans tijdens en na detentie vormgeeft. Dit betekent dat de coördinatoren zeer regelmatig in de inrichtingen zijn en contact hebben met de medewerkers van de inrichtingen van wie zij de aanmeldingen krijgen. Daardoor kunnen zij de gedetineerde moeders een aanbod op maat aanbieden, passend bij de fase waarin een moeder zich bevindt.

De trajecten van Gezin in Balans starten vroegtijdig, reeds bij aanvang van detentie en lopen door tot ver na detentie. Ze zijn vraaggericht en aanvullend op het reguliere

aanbod. De inzet van vrijwilligers, deelname op basis van vrijwilligheid, gelijkwaardigheid en interactie, en de integrale aanpak zijn belangrijke kenmerken.

Tijdens en na detentie

Voor het welslagen van maatschappelijke en pedagogische reïntegratietrajecten is het belangrijk dat het traject vroegtijdig start en niet pas op het moment dat mensen weer terugkeren in de samenleving. Dit betekent dat moeders tijdens hun detentie al voorlichting krijgen en aan trainingen kunnen deelnemen die hun zelfredzaamheid vergroten. Na detentie biedt Gezin in Balans uitgebreide nazorg op het gebied van opvoeding en praktische zaken rond het gezin. Zij vormt daarmee ook een brug naar het reguliere zorgaanbod.

Op maat aansluitend bij de vraag

Een traject van Gezin in Balans bestaat uit een combinatie van producten afhankelijk van de wensen en mogelijkheden van de deelneemster. Tijdens de intake bekijken coördinator en moeder samen wat de vragen en behoeften van de moeder zijn. Daarop wordt een traject op maat samengesteld. Hiermee sluit Gezin in Balans aan bij de motivatie van de moeder, wat een positief effect heeft op deelname aan het traject.

3.2 Het aanbod van Gezin in Balans

Moeder de Gans

Bij aanvang van detentie zitten moeders met allerlei vragen die voor grote onrust zorgen, zoals 'wat gebeurt er met mijn kind tijdens mijn afwezigheid', 'wat gebeurt er met mijn huis en inkomen', 'op wat voor ondersteuning kan ik rekenen als ik weer vrij kom'. Vrijwilligers van Gezin in Balans organiseren in deze beginfase in het huis van bewaring informatiebijeenkomsten. Voor deze bijeenkomsten is een levend ganzenbordspel ontwikkeld, waarbij vrijwilligers samen met de gedetineerde moeders op zoek gaan naar antwoorden op een aantal doe- en weetvragen.

Vertegenwoordigers vanuit Justitie, Jeugdzorg, nazorgpartners van Toekomst in Balans en advocatuur zijn aanwezig zijn om de diverse vragen te beantwoorden.

Doel: stressreductie gedurende detentie.

Waar

Moeder de Gans draait in de P.I. Breda, uitgevoerd door de afdeling Humanitas Breda. Gezin in Balans heeft nauwe samenwerking met de afdeling en de coördinator GIB is altijd bij de bijeenkomsten aanwezig. Vanaf medio 2007 zal Moeder de Gans in alle vier de inrichtingen uitgevoerd gaan worden.

Bezoekmoeders en moeder-kind bezoek

Tijdens detentie is het contact met de buitenwereld vaak minimaal. De coördinatoren van Gezin in Balans organiseren dat gedetineerde moeders bezoek krijgen van moeders van buiten de penitentiaire inrichting. Deze bezoekmoeders (vrijwilligers) ondersteunen hun gedetineerde collega-moeders door dingen bespreekbaar te maken die voor de gedetineerde moeder vaak taboe zijn. Zaken als schuldgevoelens, opvoedingsvraagstukken maar ook alledaagse dingen komen daarbij aan bod. Door Gezin in Balans zijn diverse materialen ontwikkeld die kunnen dienen als leidraad voor, tijdens en na de bezoeken (een dagboek voor de moeders in detentie, een voorleesboekje voor kleine kinderen en een werkboek voor de wat oudere kinderen).

Doel: moeders de kans te bieden van gedachten te wisselen over hun rol als opvoeder binnen en buiten de inrichting.

Waar

Bezoekmoeders draait in de P.I. Ter Peel, maar zal vanaf medio 2007 zeker in drie van de vier inrichtingen uitgevoerd gaan worden.

Training: IK-JIJ-WIJ

Na een periode van detentie worden moeders steeds meer onzeker over hun rol als opvoeder. Vooruitlopend op het beëindigen van de detentie biedt Gezin in Balans een training die zich richt op het vergroten van opvoedingsvaardigheden en van het

inzicht in eigen mogelijkheden, het leren keuzes maken en het benutten van kansen. De coördinatoren van Gezin in Balans zijn opgeleid om deze training te geven.

Doel: moeders handvatten te bieden in situaties die zij zullen aantreffen als ze na beëindiging van detentie hun rol als opvoeder weer zullen oppakken.⁵

Waar

IK-JIJ-WIJ draait in P.I. Ter Peel, maar zal vanaf medio 2007 in drie van de vier inrichtingen uitgevoerd gaan worden (niet in P.I. Breda omdat dit een Huis van Bewaring is en deze setting zich niet leent voor deze training).

Samen er-op-uit na detentie (of in de laatste fase van detentie)

Na een periode van afwezigheid moeten moeder en kind(eren) weer aan elkaar wennen. De vrouwen zijn na detentie voor woonruimte in eerste instantie vaak aangewezen op familie, vrienden of andere opvang. Dat betekent dat er over het algemeen weinig ruimte is voor het herstellen van de moeder-kind relatie in een reguliere gezinssituatie. Gezin in Balans organiseert in de overgangsfase naar invrijheidstelling weekenden waar moeder en kind samen met een vrijwilliger op pad gaan.

Doel : een nieuwe start maken in de relatie tussen moeder en kind.

Waar

Dit aanbod heeft een experimentele fase gekend en is uitgevoerd op de locatie 'de Luchtballon' in Ossendrecht. Echter na evaluatie blijkt dit niet de juiste plek te zijn en is Gezin in Balans bezig met een aantal andere parken (zie paragraaf 4.4).

Moedermaatjes na detentie

Zodra moeders na detentie weer terugkeren naar de thuissituatie gebeurt er veel in een gezin. Naast allerlei praktische zaken rondom wonen, werken en inkomen moet

⁵ Momenteel loop er een verkennend traject waarin de mogelijkheden worden bekeken om de training IK-JIJ-WIJ voor eind 2007 te voorzien van de door Justitie erkende TR certificering.

de moeder na een periode van afwezigheid, haar rol als opvoeder weer opnieuw invullen. De vrijwillige 'moedermaatjes' van Gezin in Balans komen over een periode van 1 à 1,5 jaar gemiddeld vier uur per week in het gezin en bieden zowel ondersteuning binnen het gezin als begeleiding bij het versterken van het sociale netwerk rondom het gezin. Daarbij hebben de vrijwilligers een belangrijke signalerende functie als het gaat om de noodzaak van specifieke begeleiding vanuit het reguliere hulpaanbod (zoals schuldhulpverlening, Jeugdzorg of GGZ). De coördinatoren van Gezin in Balans onderhouden na detentie contact met zowel de moeders en vrijwilligers als met de relevante samenwerkingsverbanden en voorzieningen in het (lokale) veld. De coördinator Gezin in Balans bewaakt en filtert de noodzaak van aanvullende zorg en speelt vervolgens een actieve rol bij een goede doorgeleiding naar noodzakelijke hulp.

Doel: Het bieden van zowel ondersteuning binnen het gezin als begeleiding bij het versterken van het sociale netwerk rondom het gezin.

Waar

Moedermaatjes wordt door heel Nederland uitgevoerd.

Wonen in Balans na detentie

Om weer als een gezin samen te kunnen wonen, hebben moeders en hun kinderen na detentie een woning nodig. Vaak zijn vrouwen hun woning vóór of als gevolg van hun detentie kwijtgeraakt. In die situaties bemiddelt en begeleidt de landelijke woonconsulent van Gezin in Balans moeders tijdens het nazorgtraject naar zelfstandige woonruimte. Bij voorkeur door optimaal gebruik te maken van de reguliere weg. In een aantal grotere gemeenten zijn afspraken gemaakt die een bijzondere toewijzing mogelijk maken. Per situatie worden afspraken gemaakt over de bemoeienis van de woonconsulent. In sommige situaties vervult de woonconsulent na toewijzing een bewakende rol waar het gaat om 'goed huurderschap'. Tevens is het mogelijk dat de woonconsulent een begeleidende rol vervult bij het regelen van de inkomenssituatie van de betrokkene.

Doel: Het faciliteren van gezinsbegeleiding door 'maatjes' door een veilige, stabiele woonsituatie te realiseren.

Waar

Wonen in Balans wordt in heel Nederland uitgevoerd

Inzet van vrijwilligers (ondersteund door professionals)

Gezin in Balans werkt met opgeleide en gecoachte vrijwilligers, die ondersteund worden door professionals. Zij kiest bewust voor het werken met vrijwilligers, omdat zij een speciale dimensie geven aan de kwaliteit van het werk. Vrijwilligers staan dicht bij de leefsituatie van mensen die zorg en hulp vragen, wat het makkelijker maakt om bij Gezin in Balans aan te kloppen. Het is gebleken dat juist de kleine afstand tussen hulpontvanger en hulpgever tijd geeft voor contact en 'gewone ervaringsdeskundigheid'.

De vrijwilligers en beroepskrachten van Gezin in Balans werken op basis van vrijwilligheid, gelijkwaardigheid en laagdrempeligheid. De vragen van moeders vormen het uitgangspunt bij de ondersteuning mits het belang van het kind daarbij gewaarborgd is. De begeleiding richt zich primair op het vergroten van zelfredzaamheid, versterken van het sociale netwerk en activeren van hulpbronnen in de directe leefomgeving. Motiveren en activeren vormen daarbij belangrijke methodische uitgangspunten. De context van de situatie waarin de moeders en hun kinderen zich bevinden wordt expliciet betrokken in de begeleiding en ondersteuning.

3.3 Werkmaterialen Gezin in Balans

Ter ondersteuning van de (ex)gedetineerde moeders en vrijwilligers heeft Gezin in Balans diverse werkmaterialen ontwikkeld:

Voor de moeders

Een dagboekje voor moeders in detentie, te gebruiken als leidraad tijdens bezoekmoedercontacten. In dit dagboekje staan een groot aantal onderwerpen beschreven gericht op moederschap en detentie.

Een tweetal kinderboekjes:

'Een mama in de gevangenis'

'Mama woont even ergens anders'

Een budgetspel: een bordspel dat moeders en kinderen door het spelen leert om keuzes te maken met het besteedbare inkomen van het gezin.

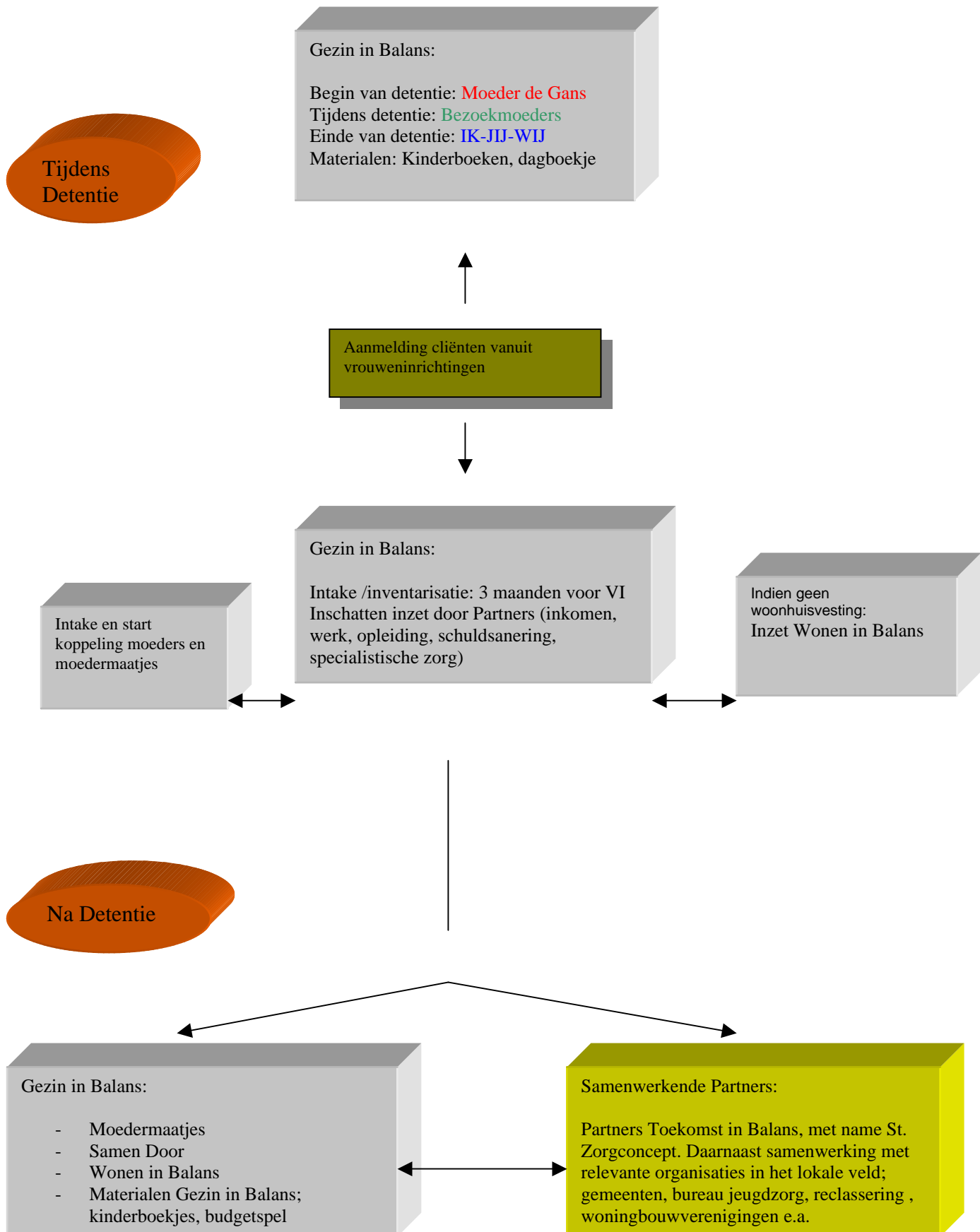
Voor de vrijwilligers

De training van acht dagdelen waarin allerlei relevante onderwerpen in het werk aan bod komen als communicatie, grenzen stellen, waarden en normen, bezoek aan een inrichting, ervaringsverhalen van een ervaren vrijwilliger en een ex-gedetineerde moeder. Partners als Zorgconcept leveren een bijdrage.

Thema-bijeenkomsten: Gezin in Balans heeft een thema-koffer ontwikkeld met daarin een aantal uitgewerkte relevante thema's die tijdens thema-bijeenkomsten aan de orde kunnen komen, bedoeld als deskundigheidsbevordering voor de vrijwilligers.

Aanbod in grafiek

GEZIN IN BALANS

4. Ontwikkelingen volgens projectaanvraag Gezin in Balans

In deze paragraaf verwijst Gezin in Balans de lezer naar het projectplan zoals ingediend voor het subsidieverzoek.

4.1 Moedermaatjes

Het projectonderdeel Moedermaatjes is de afgelopen anderhalf jaar uitgegroeid tot een landelijk aanbod.

In juni 2005 was er één coördinator aangesteld. Die kon in haar eentje niet zorgen voor een landelijk dekkend aanbod van vrijwilligers om ex-gedetineerde moeders na hun detentie te ondersteunen.

Gezin in Balans merkte dat het absoluut noodzakelijk was om de diverse projectonderdelen in nauwe samenwerking en samenhang te coördineren, om (ex)gedetineerde moeders een aanbod op maat te kunnen aanbieden.

Binnen de inrichtingen waren allerlei veranderingen en beleidswijzigingen op handen die soms wel, soms niet en vaak anders werden ingevoerd. Die maakten dat, hoewel medewerkers overtuigd waren en zijn van de meerwaarde van het aanbod, Gezin in Balans dat toch zeer regelmatig onder de aandacht moest blijven brengen.

Medio 2006 heeft Gezin in Balans dan ook een tweede coördinator Moedermaatjes aangesteld, eind 2006 een derde en per 1 mei 2007 wordt de vierde coördinator aangenomen.

Vanaf juni 2005 zijn of worden 43 ex-gedetineerde moeders en hun kinderen ondersteund door een moedermaatje.

Aantal coördinatoren: 4, fte: 3,3

Meetinstrument

Om de effecten van de inzet van de moedermaatjes te meten hebben twee groepen studenten vanaf september 2005 en 2006 een meetinstrument ontwikkeld.

Omdat er wijzigingen zijn aangebracht in de eerste meetlijsten en een ondersteuningstraject anderhalf jaar duurt, zijn gegevens nog niet voorhanden. De

gegevens die wel voorhanden zijn worden in 2007 verwerkt (zie bijlage voor de meetlijsten).

4.2 Boeken

Kinderboeken

Gezin in Balans heeft twee kinderboeken ontwikkeld, in samenwerking met drie groepen studenten van de Fontys Hogeschool te Eindhoven. Deze studenten hebben voor het maken van deze boeken contact gehad met:

- gedetineerde en ex-gedetineerde moeders
- medewerkers van de P.I.'s
- medewerkers van het kinderdagverblijf te Sevenum waar kinderen van de gevangenis in Ter Peel overdag verblijven
- lagere scholen en peuterspeelzalen (daar zijn de boeken uitgetest)
- nazorgpartners
- schrijvers en illustratoren.

Tijdens de ontwikkeling van de boeken werden zij gecoacht door de projectleider van Gezin in Balans en de vrijwilliger/stagebegeleider van Gezin in Balans.

Medio 2006 zijn twee boeken verschenen, speciaal geïllustreerd en vormgegeven:

-‘Een mama in de gevangenis’: Een prentenboek voor kleine kinderen waarin op speelse wijze (een aapje neemt het kind mee) een beeld wordt geschetst van de leefwereld van een mama in detentie. Op iedere pagina staat aan de ene kant wat mama meemaakt in de gevangenis, op de andere pagina staat de leefwereld van het kind.

-‘Mama woont even ergens anders’: Een boekje voor wat oudere kinderen (vanaf 6 jaar) waarin een aantal verhaaltjes staan. Ieder verhaaltje beschrijft een ‘taboe’, situaties waar kinderen van een moeder in detentie in terecht kunnen komen.

Na ieder verhaaltje staan een aantal opdrachtjes die kinderen kunnen maken. Deze opdrachtjes staan allemaal in het teken van het contact houden met mama en hebben een link met het, net gelezen, verhaaltje.

Eind 2006 zijn beide boeken gedrukt in een oplage van 1000 stuks en onder andere verspreid in de vier vrouweninrichtingen.

Beide boeken zijn een enorm succes gebleken.

- Zowel gedetineerde als ex-gedetineerde moeders geven aan dat deze boeken voor hen een zeer goed middel zijn om de detentie met hun kinderen te bespreken.
- Gezin in Balans krijgt wekelijks verzoeken voor de boeken vanuit instanties uit het hele land: jeugdzorginstellingen, pleegvoorzieningen, Justitie, behandelcentra voor kinderen, mannengevangenis, partners van vaders in detentie, gedetineerde vaders enz.

Enkele reacties van gedetineerde moeders:

Mijn jongste zoon kan in het boek zijn gevoelens kwijt. Een van de vragen in het boekje is bijvoorbeeld: Wat zou je doen als je onzichtbaar kon zijn? Mijn zoon schreef: Mijn moeder bevrijden. Ik vertel hem dan eerlijk dat ik daar om moest huilen.

Ik zit nu drie jaar en nu komt pas eigenlijk het besef wat er is gebeurd en hoe heftig het voor mijn kinderen is geweest. Ik lijk vrij open, maar daar hebben we het eigenlijk nooit over. Daarom ben ik dankbaar voor het boekje van Gezin in Balans.

Door het prentenboekje merkte ik dat mijn kinderen geen beeld hebben van mijn leven hier. Mijn dochter vroeg me: Mama mag jij ook uit de cel? Ik dacht dat jij nooit naar buiten mocht! Het prentenboekje helpt mij en mijn dochter over de gevangenis te praten.

De huidige oplage is absoluut niet toereikend voor het aantal gevraagde exemplaren. Om die reden wil Gezin in Balans in 2007 beide boeken laten herdrukken.

Over de oplage is Gezin in Balans zich nog aan het beraden. Dit hangt onder andere af van het antwoord op onze vraag aan de algemeen directeur Gevangeniswezen of beide boekjes niet standaard aan iedere moeder in detentie gegeven kunnen worden. De P.I.'s zijn hier enthousiast over en de algemeen directeur beraadt zich daar nu op.

Boek met ervaringsverhalen van (ex-)gedetineerde vrouwen.

Dit boek is nog niet tot stand gekomen.

Ook hiervoor is een groep studenten aan de slag gegaan die een aantal interviews hebben gehouden met een aantal gedetineerde en ex-gedetineerde vrouwen. Het resultaat echter was zeer mager en minimaal, zeker niet toereikend en kwalitatief goed genoeg om te laten drukken. Gezin in Balans gebruikt dit materiaal nu om verdere stappen te ondernemen om ook dit boek te laten maken, in samenwerking met St. Zorgconcept.

4.3 Materialen ter ondersteuning van de vrijwilligers

Videoband

Gezin in Balans is bezig met het maken van een documentaire. Deze heeft een iets andere opzet gekregen dan zoals omschreven in het projectplan.

De coördinatoren merkten dat het oefenen met casussen beter werkte voor de vrijwilligers als zij dit deden aan de hand van stellingen en acteurs, bleek uit onderzoek onder de vrijwilligers.

Wel was er grote behoefte aan beeldmateriaal waardoor vrijwilligers tijdens de training een beeld krijgen van het aanbod van Gezin in Balans en ervaringen van vrijwilligers en (ex-)gedetineerde moeders.

Gezin in Balans is dan ook bezig een dergelijke documentaire te laten maken. Deze documentaire heeft als doel vrijwilligers voor te bereiden, maar kan ook gebruikt worden voor werkconferenties en (gemeentelijke) overheden. Daarnaast kan de film ook getoond worden in de verschillende P.I.'s aan personeel en gedetineerde moeders.

In de documentaire wordt aan de hand van verhalen van een gedetineerde moeder en een ex-gedetineerde moeder en haar kind het aanbod van Gezin in Balans in beeld gebracht. De moeders vertellen in de film wat het aanbod van Gezin in Balans voor hen betekent, wat zij aan de diverse onderdelen hebben gehad, hoe het contact met hun kinderen is en was. De film zal in mei 2007 klaar zijn.

Thema-map

Studenten hebben in samenwerking met Gezin in Balans een thema-koffer ontwikkeld. Ze hebben hiervoor een onderzoekje onder vrijwilligers en coördinatoren

gedaan. In de koffer worden zeven thema's uitgewerkt. Deze kunnen uitgebreid (in meerdere terugkomdagen) of in verkorte vorm in één bijeenkomst behandeld worden. Als de coördinatoren een thema willen behandelen, vinden ze in de koffer per thema de sprekers/trainers inclusief de contactgegevens en de kosten, hand-outs, theoretische achtergronden, programma-suggesties, en een overzicht van materialen. Al deze materialen zijn ook in de koffer aanwezig. Daarnaast wordt een aantal casussen beschreven die te gebruiken zijn bij bijvoorbeeld het thema Gesprekstechnieken. Andere voorbeelden van thema's zijn Hulpverleningsinstanties en Omgaan met emoties.

Vrijwilligerscontract

Gezin in Balans heeft een vrijwilligerscontract ontwikkeld, met zogenaamde koppelingsverklaringen tussen de (ex-)gedetineerde moeder en de vrijwilliger. Daarnaast vraagt iedere vrijwilliger alvorens hij of zij aan het werk gaat een 'Verklaring omtrent Gedrag' aan bij de gemeente.

In 2007 ontwerpt Gezin in Balans een vrijwilligerspas voor de vrijwilligers die in de P.I. werken.

Nieuwsbrief

Door alle drukte en ontwikkelingen blijft de geschreven Nieuwsbrief een beetje een ondergeschoven kindje. Er zijn wel nieuwsbrieven gemaakt, maar die hebben (nog) geen structureel karakter. Gezin in Balans is ook bezig met het ontwikkelen van een website:

www.gezin-in-balans.nl

Op deze website is ook ruimte voor nieuwtjes van Gezin in Balans.

Deze website zal vanaf mei 2007 operatief zijn.

Spelmateriaal Moeder de Gans

Studenten van de Fontys Hoge School hebben het spel Moeder de Gans vormgegeven. Ze hebben het bestaande aanbod doorgelicht en hebben evaluatie-gesprekken gevoerd met vrijwilligers en medewerkers van de P.I. Breda.

Ook hebben zij bijeenkomsten van Moeder de Gans bijgewoond.

Daarna hebben zij vijf kisten ontwikkeld met daarin het spelmateriaal. Voor iedere P.I. is nu een kist beschikbaar met alle benodigde materialen om Moeder de Gans te spelen.

De studenten zijn hierin begeleid door de vrijwilliger/werkbegeleider en projectleider Gezin in Balans.

Ook hebben zij een zogenaamde expertmeeting georganiseerd waar het ontwikkelde materiaal is doorgesproken.

Materialen IK-JIJ-WIJ

De benodigde werkmaterialen voor de training IK-JIJ-WIJ zijn ontwikkeld, vormgegeven en gedrukt. Deze materialen bestonden uit:

- werkboek voor de gedetineerde moeders
- hart en hoofdkaarten
- foldermateriaal (2007)

4.4 Moeder Kind Huis

Het project Moeder Kind Huis, veranderd in Samen Door, veranderd in Samen er-op-uit.

Niet alleen de titel van dit projectonderdeel is onderhevig geweest aan veranderingen, het project zelf heeft ook de nodige strubbelingen gekend.

Deze waren voornamelijk te wijten aan de volgende oorzaken:

Coördinator Moeder Kind Huis

Eind 2005 is een coördinator voor het Moeder Kind Huis aangesteld voor 16 uur per week. Hoewel deze coördinator in het begin goed leek te functioneren bleek het uiteindelijk toch niet goed te gaan:

- het ontwikkelproces liep traag en onduidelijk
- de coördinator bleek niet in staat de weekenden vooral in te richten als: leuk, gezellig samen dingen doen, samen genieten. De focus van de coördinator lag veel meer op het uitzetten van lijnen tot verandering, therapeutisch aanbod creëren en ontwikkelen.

Hierover zijn een aantal gesprekken gevoerd en uiteindelijk heeft de projectleider een coach naast de coördinator aangesteld om de coördinator te ondersteunen in het ontwikkelen van het project. Echter dit bleek niet te werken en de coördinator is uiteindelijk in oktober 2006 naar huis gegaan met een arbeidsconflict. Dit duurt tot op de dag van vandaag voort.

Door en tijdens deze situatie bleken ook de vrijwilligers onthand: zij wisten niet waar ze aan toe waren, wat van ze verwacht werd en door deze onduidelijkheden waren de georganiseerde weekenden zeker niet voor alle vrijwilligers bevredigend.

Locatie de Luchtballon te Ossendrecht

De weekenden die tot nu toe hebben plaatsgevonden - zes maal - waren op de locatie de Luchtballon te Ossendrecht.

Echter uit de evaluaties van de weekenden bleek dat de ex-gedetineerde moeders dit zeker geen geschikte locatie vonden:

- slapen in een wigwam: koud, vochtig, bedden doen denken aan bedden in de inrichting
- lokaal waar activiteiten konden plaatsvinden als film kijken deden ook denken aan de gevangenis
- voor pubers is er erg weinig te doen en te beleven
- hoewel er voor de kleinere kinderen wel speelgelegenheden waren was ook voor hen het terrein te beperkt
- de terreinen bestaan uit acht wigwams op een veld: veel te groot, anoniem en te geïsoleerd voor een moeder, haar kinderen en een vrijwilliger.

Ook de vrijwilligers waren na evaluaties niet even enthousiast over de locatie:

- weinig te doen, vraagt enorme inzet van vrijwilligers
- winkel ver weg, je bent echt afhankelijk van eigen vervoer.

Om bovenstaande redenen heeft het Moeder Kind Huis een tijd bijna stilgelegen.

De coördinatoren Gezin in Balans die bovenstaande hebben meegekregen hebben moeders niet meer geattendeerd op dit aanbod. Zij lieten moeders in deze situatie liever niet deelnemen aan de weekenden weg.

Situatie nu

Begin 2007 is een ziektevervanger voor de coördinator aan de slag gegaan (16 uur per week). Zij heeft enorm goed werk geleverd:

- contact met de vrijwilligers is hersteld
- de werving van nieuwe vrijwilligers is gestart
- er zijn nieuwe mogelijkheden voor verblijf aangeboden (Landal Green park)
- het aanbod is helder, duidelijk en volgens de doelstellingen geformuleerd.

Dit betekent dat het aanbod met de nieuwe titel: Samen er-op-uit vanaf medio mei 2007 een nieuwe impuls krijgt en weer van start gaat.

4.5 Onderzoek

Gezin in Balans heeft een tweetal onderzoeken laten uitvoeren:

1. Kindvriendelijker maken van de bezoekersruimten in de P.I.'s

Studenten van de Fontys Hoge School hebben onderzoek gedaan naar de bestaande bezoekersruimten in de vier vrouwengevangenissen.

Zij hebben in dit onderzoek aanbevelingen gedaan rondom het kindvriendelijker maken van deze ruimten.

Tijdens hun onderzoek zijn zij geweest in

- de bezoekersruimten binnen de vier P.I.'s in Nederland
- de bezoekersruimte in de P.I. in Duitsland (Gelschenkirchen)
- en hebben zij foto's ontvangen van bezoekersruimten in Engeland.

Daarnaast hebben zij input gehad van een tiental Engelsen die een tweedaags werkbezoek hebben gebracht aan Gezin in Balans.

De resultaten van hun onderzoek, de conclusies en aanbevelingen zijn tijdens een presentatie aangeboden aan medewerkers van alle vier de PI's. De P.I.'s hebben een rapport ontvangen en het enthousiasme was groot. De verwachting is dat zeker een aantal aanbevelingen zullen worden meegenomen binnen de moeder-kind bezoeken in de gevangenissen.

2. Omgang tussen moeder en kind tijdens detentie

Dit onderzoek heeft Gezin in Balans, na een uitgebreide offerte-procedure, uitbesteed aan het Verwey Jonker Instituut.

Probleemstelling: hoe kan de omgang tussen gedetineerde moeders en hun kinderen verbeterd worden? Deze probleemstelling is uitgewerkt in drie onderzoeksvragen:

1. Hoe is op dit moment de omgang tussen moeders in detentie en kind(eren) geregeld (in de wet, in het beleid en in de praktijk) en behoeft deze regeling aanpassing of verbetering?
2. Hoe kijken de verschillende partijen aan tegen de omgang van moeders in detentie met hun kinderen en de huidige omgangsmogelijkheden?
3. Hoe kan de omgang tussen moeders in detentie en hun kind(eren) verbeterd worden, en welke rol kunnen de verschillende partijen hierin spelen?

Om deze vragen te beantwoorden heeft Verwey Jonker drie deelonderzoeken verricht:

- Deelonderzoek 1: Wet- en regelgeving en gevoerd beleid
- Deelonderzoek 2: De feitelijke praktijk in beeld gebracht
- Deelonderzoek 3: Mogelijkheden en suggesties tot verbetering

Het onderzoek is begeleid door Gezin in Balans, DJI (beleidsmedewerker uitvoeringsbeleid hoofdkantoor te Den Haag), projectleider Toekomst in Balans.

Resultaten van het onderzoek worden medio 2007 bekendgemaakt.

Gezin in Balans is voornemens om het onderzoeksrapport aan te bieden aan de ministers van Justitie en Jeugd en Gezin (mei 2007).

Implementatie training IK-JIJ-WIJ

De implementatie van de training IK-JIJ-WIJ is in zoverre gelukt dat de drie coördinatoren van Gezin in Balans inmiddels gecertificeerd zijn om de training te geven.

Echter er is een ander probleem met de training dat te maken heeft met het beleid van Justitie.

Gezin in Balans is ruim een jaar in gesprek geweest over beleidsveranderingen genaamd Behandeling en Detentie op Maat.

In dit beleid zouden vrijwilligersactiviteiten, en zeker die van Gezin in Balans, een plek krijgen. Echter de OR van DJI heeft dit beleid afgekeurd.

DJI is wel bezig om beleid te maken op Terugdringen Recidive, afgekort TR.

Het effect van dit beleid is dat alle activiteiten die worden aangeboden in een inrichting (geldt voor mannelijke en vrouwelijke gedetineerden) eerst een erkenning moeten hebben. Deze erkenning wordt afgegeven door een speciaal daarvoor aangenomen commissie.

Maar het is een zeer lange, moeilijke en ingewikkelde procedure om deze erkenning te krijgen. En hoewel DJI Gezin in Balans heeft uitgenodigd de training IK-JIJ-WIJ voor deze erkenningscommissie te brengen, ontvangt Gezin in Balans hier geen ondersteuning bij. Daarnaast krijgen we op dit moment allerlei signalen dat TR zeer moeizaam verloopt.

Gezin in Balans blijft in 2007 wel in gesprek met Justitie over de mogelijkheden van voortzetting IK-JIJ-WIJ.

4.6 Wonen in Balans

Het project Wonen in Balans heeft de meeste veranderingen ondergaan, in vergelijking met het oorspronkelijke projectplan.

Gezin in Balans heeft veel onderzoek verricht in 2005 naar mogelijkheden voor een woonvorm, zoals omschreven in het projectplan.

Uitkomsten hiervan waren:

- Riskant, gericht op de toekomst: welke gemeente zal vanaf 2008 een dergelijke woonvorm blijvend willen financieren (zeker gezien problemen die bestaande woonvormen hebben).
- Veel vrouwen, moeders willen niet naar een dergelijke woonvorm, zijn juist blij uit het gevangencircuit te zijn, willen niet opnieuw in een instelling wonen.

- Qua beheersbaarheid (veiligheid) een enorme investering in met name personele kosten.
- Als we kijken naar alle ontwikkelingen gericht op gemeentelijke verantwoordelijkheden rondom de nazorg voor gedetineerden, past het beter te kiezen voor een woonvorm die aansluit op deze ontwikkelingen.

Vanwege bovenstaande heeft Gezin in Balans er eind 2005 voor gekozen om Wonen in Balans uit te voeren op een manier die aansluit bij het huidige beleid.

Dit betekent dat Wonen in Balans er als volgt uitziet:

Doel Wonen in Balans: Het faciliteren van de gezinsbegeleiding door 'maatjes' door een veilige, stabiele woonsituatie te realiseren.

In een aantal gevallen voldoen vrouwen en hun kinderen wèl aan de criteria voor het aanbod van Gezin in Balans, maar is het ontbreken van zelfstandige woonruimte een belemmering voor het traject. Om ècht gezinsbegeleiding te kunnen bieden, moet een vrouw wel met haar kin(eren) als gezin samen kunnen wonen. Wonen in Balans bemiddelt een gezin in die situatie naar zelfstandige woonruimte.

Voor wie:

Voor ex-gedetineerde moeders met hun kinderen die deelnemen aan een nazorgtraject van Gezin in Balans.

De deelnemster moet in staat zijn om met beperkte begeleiding een zelfstandige huishouding te voeren, zonder daarbij overlast of onveilige situaties te veroorzaken.

- geen onoplosbare schulden
- geen overheersende psychiatrische en/of verslavingsproblematiek
- voldoende beheersing van het Nederlands
- bij voorkeur al eerder zelfstandig een huishouding gevoerd hebben

Hoe werkt Wonen in Balans: deelnemers worden bij de woonconsulent aangemeld door de coördinatoren, nadat zij een intake hebben gedaan. Belangrijk gegeven daarbij is in welke gemeente het gezin zich wil vestigen en wat de redenen voor die keuze zijn. De aanmelding moet liefst tenminste drie maanden vóór de datum van Voorlopige Invrijheidsstelling gebeuren.

Er kunnen vervolgens twee wegen gevolgd worden:

1. Verkrijgen van woonruimte via het reguliere systeem.

De woonconsulent gaat na hoe het woonruimteverdelingsstelsel in de doelgemeente geregeld is en hoe de deelnemer is ingeschreven. Als de deelnemer voldoende inschrijftijd heeft om via reacties op een woonkrant of iets dergelijks aan een woning te komen, geeft hij de deelnemer en haar MMD-er een advies om op bepaalde woningen te reageren. In een beperkt aantal gemeentes is urgentie voor ex-gedetineerden mogelijk en kan de woonconsulent in overleg met de deelnemer en haar MMD-er een aanvraag indienen.

Als de deelnemer een woning toegewezen krijgt, is er sprake van een gewone verhuring door een woningcorporatie aan de deelnemer en zijn er geen extra voorwaarden of beperkingen. Gezin in Balans biedt in principe geen extra ondersteuning naast de Moedermaatjes.

2. Verkrijgen van woonruimte via een bijzondere verhuring

Als de eerste weg niet tot succes leidt, benadert de woonconsulent de gemeente en/of een woningcorporatie in de gemeente waar de deelnemer zich wil vestigen om te komen tot een bijzondere verhuring. Humanitas huurt in dit geval een woning van de woningcorporatie en verhuurt die middels een woonbegeleidingscontract aan de deelnemer. De deelnemer heeft het recht om in de woning te wonen in het kader van haar begeleiding. Er wordt in het algemeen (afhankelijk van de eisen en wensen van lokale partners) een contract voor een jaar afgesloten. Na die periode wordt de woonsituatie geëvalueerd en als alles goed gaat, wordt de overeenkomst omgezet en gaat de deelnemer het huis rechtsreeks van de woningcorporatie huren met een gewone huurovereenkomst.

In dit geval vervult Wonen in Balans in het eerste jaar een rol als huisbaas en is voor Gezin in Balans voorwaarde dat er naast de ondersteuning door Moedermaatjes ook woonondersteuning is.

De woonondersteuning richt zich op:

- het zo snel mogelijk verwerven van een stabiel inkomen
- het zo snel mogelijk verkrijgen van bijzondere bijstand ten behoeve van de inrichting van de woning
- het binnen drie maanden realiseren van een dagbesteding van tenminste 24 uur per week
- coördinatie op zorgaspecten.

De woonondersteuning concentreert zich op de eerste drie maanden en kan door Gezin in Balans zelf geleverd worden, maar ook door een andere organisatie.

Door wie: woonconsulent van Gezin in Balans in samenwerking met de GIB-coördinatoren.

De rol als huisbaas van Wonen in Balans houdt in dat:

- Humanitas de huur incasseert van de deelnemster en doorbetaalt aan de woningcorporatie.
- De woonconsulent in een periode van een jaar ongeveer zes controlerende huisbezoeken aflegt. De controle richt zich op het beoordelen van de woonsituatie. Die moet veilig zijn en geen aanleiding geven tot overlast.

Gezin in Balans stelt als voorwaarde aan de deelnemster in ieder geval dat:

- zij zelf zorg draagt voor aansluitingen voor gas, water en elektra, zelf huurtoeslag aanvraagt en een WA-verzekering afsluit
- zij de woning alleen bewoont met personen waar de woonconsulent zich akkoord mee heeft verklaard. In het algemeen zijn dat de moeder zelf en haar minderjarige kinderen
- zij deel blijft nemen aan 'Moedermaatjes' en andere trajecten alléén wijzigt of beëindigt na overleg met de woonondersteuner.

Voor Wonen in Balans is een Woonconsulent voor 16 uur per week aangenomen. Er zijn tot nu toe 15 trajecten Wonen in Balans van start gegaan.

5. Toekomst

2007

Film

In 2007 zal de documentaire die genoemd wordt in hoofdstuk 4.3 klaar zijn. Deze film zal gebruikt worden tijdens werkconferenties in 2007, tijdens trainingen voor vrijwilligers, tijdens bezoeken aan overheden.

Daarnaast zal onderzocht worden of deze film ook op gezette tijden gedraaid kan worden in de inrichtingen.

Methodiekbeschrijving

De methodiekbeschrijving zal in mei 2007 klaar zijn en verspreid worden in de inrichtingen, aan (mogelijke) samenwerkingspartners en overheden.

Onderzoeksrapport Verwey Jonker

Het rapport 'Moeders in detentie en de omgang met hun kinderen' zal in mei 2007 klaar zijn en in drukvorm verschijnen (oplage 250 stuks).

Gezin in Balans wil dit rapport aanbieden aan de beide ministers van Justitie en Jeugd en Gezin. Hiervoor zijn inmiddels contacten gelegd.

Daarnaast is het rapport het startpunt van een werkconferentie die Gezin in Balans samen gaat organiseren met de PvdA fractie van de gemeente Rotterdam.

Vragen waarop samen met het lokale veld in Rotterdam antwoord gezocht wordt tijdens deze conferentie:

*Jaarlijks verblijven ruim 300 Rotterdamse vrouwen voor korte of langere tijd in detentie. Meer dan de helft van deze vrouwen is moeder. Vaak staan ze er in de opvoeding alleen voor. Kinderen van gedetineerde moeders vormen dan ook een kwetsbare groep. Het komt regelmatig voor dat een moeder in detentie gaat, zonder dat bekend is of er kinderen zijn en wie er voor ze zorgt tijdens de afwezigheid van de moeder. Betrokken moeders schakelen vaak niet de hulp in die nodig is omdat ze bang zijn hun kinderen definitief te verliezen. **Hoe kunnen we er voor zorgen dat kinderen op een veilige plek terechtkomen nadat de moeder wordt vastgezet?***

*Vanuit het belang van het kind is het essentieel dat de relatie tussen moeder en kind gedurende de periode van afwezigheid zoveel mogelijk intact blijft. Tijdens detentie zijn de mogelijkheden van contact tussen moeder en kind echter beperkt. De afstand waarop moeders van huis worden geplaatst, de bezoektijden, de inrichting van de bezoekruimten en de bereikbaarheid van sommige vrouweninrichtingen vormen ernstige knelpunten. Voor de verzorgers van de kinderen zijn er tal van praktische en financiële obstakels die het contact tussen moeder en kind in de weg staan. Betrokkenen zijn vaak onvoldoende op de hoogte van bestaande regelingen. **Wat kunnen betrokken ketenpartners doen om ervoor te zorgen dat de beperkte contactmogelijkheden optimaal kunnen worden benut?***

*Op het moment dat moeders terugkeren na detentie gebeurt er veel in een gezin. Naast allerlei praktische zaken rondom wonen, werken en inkomen moet de moeder na een periode van afwezigheid haar rol als opvoeder weer oppakken. Betrokken moeders ervaren vaak een grote afstand tot de reguliere instanties en raken gemakkelijk de weg kwijt. **Welke ondersteuning is noodzakelijk voor een succesvolle maatschappelijke en pedagogische reïntegratie, wie kan deze ondersteuning bieden en hoe zorgen we dat ex-gedetineerde moeders en hun kinderen deze ondersteuning ook bereikt?***

Projecten in alle vier de inrichtingen uitzetten

Hoewel Gezin in Balans een risico neemt gezien de onzekerheid over vervolgfianciering na 2007 heeft ze er toch voor gekozen om het aanbod in 2007 in alle vier de inrichtingen vorm te gaan geven. Het is voor Gezin in Balans een zeer positieve bevestiging dat alle vier de inrichtingen nu hun poorten openzetten voor het aanbod van Gezin in Balans.

Om Gezin in Balans in iedere inrichting een gezicht te geven en een aantal moeders nog in 2007 ondersteuning te kunnen aanbieden, stelt Gezin in Balans vanaf 1 mei een coördinator aan voor de P.I. in Zwolle, zodat er vanaf dat moment voor iedere P.I. een coördinator Gezin in Balans werkzaam is.

Mainstreaming

Gezin in Balans heeft aan het team tijdelijk iemand toegevoegd die zich bezighoudt met het zoeken en vinden van financiële middelen, zodat Gezin in Balans ook na 2008 door kan gaan met haar aanbod.

Hiervoor worden contacten gelegd met

- landelijke overheid (Justitie en Jeugd en Gezin)
- provinciale overheden
- gemeentelijke overheden
- fondsen
- bedrijven
- Europese overheid, Europese commissie.

Toekomstplannen na 2008

Gezin in Balans wil in 2007 voldoende middelen vinden om minimaal haar aanbod in haar huidige vorm te laten doorgaan.

Onderzoek naar effecten Gezin in Balans

Indien Gezin in Balans haar aanbod gefinancierd krijgt vanaf 2008 wil zij onderzoek laten verrichten naar de effecten van het hele aanbod.

Gezin in Balans is overtuigd van positieve effecten, maar steeds vaker moeten programma's en aanbod wetenschappelijk onderzocht worden en evidenced based zijn. Voor dit onderzoek zijn al verkennende gesprekken gevoerd met professor Nijnatten en professor Jo Hermans.

Ontwikkelen en uitvoeren moeder-kind bezoek (P.I. Breda)

De P.I. Breda heeft Gezin in Balans gevraagd of zij speciale moeder-kind bezoeken wil gaan organiseren in Breda (1 keer per maand). Daarnaast is de vraag neergelegd of Gezin in Balans vrijwilligers zou kunnen opleiden om de kinderen van de (tijdelijke) thuissituatie op te halen en naar hun moeders te brengen tijdens deze speciale moeder-kind middagen. Het blijkt dat veel kinderen niet bij hun moeder op bezoek kunnen komen. Oorzaken zijn onder andere: geen vervoer hebben, financiën ontbreken, tijdelijke verzorgers hebben geen tijd om de kinderen te brengen, afstand is vaak te groot.⁶

⁶ Dit is ook een van de conclusies uit het rapport van Verwey Jonker 'moeders in detentie en de omgang met hun kinderen' 2007

Ontwikkelen spelmaterial voor moeder-kind middagen binnen de P.I.'s

P.I. Nieuwersluis heeft aan Gezin in Balans gevraagd of zij een spel kan ontwikkelen dat ze tijdens de moeder-kind bezoeken in Nieuwersluis kunnen laten spelen door gedetineerde moeders en hun kinderen.

Onderzoek naar effecten van de kinderboeken

Zoals eerder genoemd zijn de kinderboeken een zeer groot succes.

Gezin in Balans wil dan ook onderzoeken wat de effecten zijn van de boeken bij de moeders en bij de kinderen. Op welke manier is dit een goed middel en helpt het de communicatie tussen moeders en kinderen vorm te geven.

Ontwikkelen en uitvoeren: gezinsmaatjes voor partners van gedetineerde vaders.

Al diverse malen is Gezin in Balans benaderd door instanties en partners van gedetineerde vaders of zij ook aanbod heeft voor deze groep.

Gezin in Balans wil hier graag naar kijken, omdat er voor deze moeders en kinderen geen enkel specifiek aanbod is. Na een behoefte-onderzoek wil Gezin in Balans een aanbod ontwikkelen voor deze doelgroep.

Ter illustratie:

.... Ik ben erg geïnteresseerd. Dus zou het fijn vinden de boekjes te ontvangen. Ik ben inderdaad iemand die voor mij zelf in een bizarre situatie zit. Van de buitenkant leven wij een volstrekt normaal leven. Ik werk zelf als manager communicatie bij een bekende organisatie in Nederland. Had gedacht mijn leven op de rit te hebben, maar mijn man was blijkbaar niet gelukkig als huisman. En besloot een half jaar geleden een weekend naar Londen te gaan. Prima, maar wat ik niet wist dat hij drugs ging smokkelen. Sinds die tijd staat het leven van mij en mijn kinderen op de kop. En leven we met een soort van geheim voor de buitenwereld. Van een normaal leven, zijn wij belandt in een wereld toch wel vol onbegrip, schaamte en angst.

5. Samenvatting en conclusies

Vrouwen in detentie zijn vaak moeders die hun kinderen voor lange tijd nauwelijks zien. De kinderen raken beschadigd, verliezen het contact met hun moeder en gaan zich soms antisociaal gedragen. Dit vraagt om een aangepaste aanpak tijdens en na detentie: gezinsondersteuning aan gedetineerde en ex-gedetineerde moeders met als doel een goede terugkeer binnen het gezin en in de samenleving. Uitgangspunt hierbij is dat een succesvolle reïntegratie een bijdrage levert aan zowel het voorkomen van recidive als het voorkomen van maatschappelijke uitval van betrokken kinderen binnen het gezin.

Gezin in Balans biedt gezinsondersteuning in combinatie met maatschappelijke reïntegratie voor (ex-)gedetineerde moeders. (Ex-)gedetineerde moeders worden ondersteund bij hun terugkeer binnen het gezin en in de samenleving.

Er is een groeiende behoefte aan het aanbod van Gezin in Balans. In de eerste projectjaren van maakten 120 (ex-)gedetineerde moeders er gebruik van, in de afgelopen twee jaar is dit aantal verdubbeld.

In de eerste jaren van het project zijn de producten slechts in één van de vier P.I.'s aangeboden, in de afgelopen jaren is het aantal uitgebreid. Gezin in Balans streeft ernaar om alle producten bij alle vier de P.I.'s aan te bieden. Dit zal leiden tot nog eens een verdubbeling van het aantal moeders dat gebruik maakt van het aanbod.

De trajecten van Gezin in Balans starten vroegtijdig, reeds bij aanvang van detentie, en lopen door tot ver na detentie. Ze zijn vraaggericht en aanvullend op het reguliere aanbod. De inzet van vrijwilligers, deelname op basis van vrijwilligheid, gelijkwaardigheid en interactie, en de integrale aanpak zijn belangrijke kenmerken.

Gezin in Balans biedt een gevarieerd aanbod.

Bij het aanbod van Gezin in Balans horen specifiek ontwikkelde onderzoeks- en werkmaterialen zoals meetlijsten en (kinder)boeken, spelmateriaal, beeldmateriaal en vrijwilligerscontracten.

- De twee kinderboeken zijn een enorm succes gebleken. Ze zijn een zeer goed middel voor de moeders om de detentie met hun kinderen te bespreken. Gezin in Balans wil in 2007 beide boeken laten herdrukken.
- Een levend ganzenbordspel helpt vrijwilligers en gedetineerde moeders op zoek te gaan naar antwoorden.
- Coördinatoren van Gezin in Balans regelen dat gedetineerde moeders bezoek krijgen van bezoekmoeders (vrijwilligers) van buiten de penitentiaire inrichting.
- Daarnaast wordt het moeder-kind bezoek gestimuleerd.
- De IK-JIJ-WIJ training richt zich op het vergroten van opvoedingsvaardigheden en van het inzicht in eigen mogelijkheden, het leren keuzes maken en het benutten van kansen.
- In de overgangsfase naar invrijheidstelling gaan moeder en kind met een vrijwilliger Samen er-op-uit.
- De woonconsulent van Gezin in Balans geeft moeders begeleiding tijdens het nazorgtraject als het gaat om zelfstandige woonruimte en eventueel de inkomenssituatie.
- De 'moedermaatjes' van Gezin in Balans komen over een periode van 1 à 1,5 jaar gemiddeld vier uur per week in het gezin. Ze bieden ondersteuning binnen het gezin en begeleiding bij het versterken van het sociale netwerk rondom het gezin. Vanaf juni 2005 zijn of worden 43 ex-gedetineerde moeders en hun kinderen ondersteund door een moedermaatje (vrijwilligers).

Vrijwilligers staan dicht bij de leefsituatie van de mensen die hulp vragen, wat de laagdrempeligheid bevordert. De afstand tussen hulpontvanger en -gever is klein. Er is behoefte aan 'gewone ervaringsdeskundigheid'.

In de vrijwilligers-training van acht dagdelen komen allerlei onderwerpen bod, zoals communicatie, grenzen stellen, waarden en normen, bezoek aan een inrichting en ervaringsverhalen van een ervaren vrijwilliger en een ex-gedetineerde moeder.

Een boek met ervaringsverhalen van (ex-)gedetineerde vrouwen is in de maak, evenals een documentaire die gebruikt kan worden om vrijwilligers voor te bereiden, voor werkconferenties, (gemeentelijke) overheden, het personeel van de verschillende P.I.'s en de gedetineerde moeders zelf.

Ook de thema-map, de nieuwsbrief en de website blijven aandacht krijgen.

Gezin in Balans wil er mede voor zorgen dat kinderen op een veilige plek terechtkomen als moeder in detentie gaat.

Middels onderzoeken werkt Gezin in Balans aan het kindvriendelijker maken van de bezoekersruimten in de P.I.'s en het verbeteren van de omgang tussen moeder en kind tijdens detentie. Samen met de betrokken ketenpartners wil ze ervoor zorgen dat de beperkte contactmogelijkheden optimaal worden benut.

Er wordt onderzocht wie het beste ondersteuning kan bieden bij een succesvolle maatschappelijke en pedagogische reïntegratie en op welke manier.

6. Bijlagen

Vragenlijst ter evaluatie Humanitas Gezin in Balans – Bezoekmoederproject

Beginvragenlijst voor de moeder

Voor je ligt de vragenlijst voor de evaluatie van Humanitas Gezin in Balans - Bezoekmoederproject. Dit is de vragenlijst die je invult aan het begin van het contact met je bezoekmoeder. Aan het eind van het contact met je bezoekmoeder krijg je nog een vragenlijst om in te vullen. Deze lijsten worden dan met elkaar vergeleken zodat wij een goed beeld krijgen hoe het project jou geholpen heeft.

Aanwijzingen bij het invullen van de vragenlijst:

- Vul eerst hieronder je naam, de plaats en de datum in.
- Lees de vragen aandachtig door.
- Geef een punt dat voor jouw gevoel bij jouw antwoord past.
- Bij een open vraag: schrijf kort je antwoord in het daarvoor bestemde gebied.

Naam:.....

Datum:.....-.....-.....

Plaats:.....

Heb je gebruik gemaakt van andere onderdelen van Humanitas Gezin in Balans?
Zo ja, graag aankruisen:

- Moeder de Gans spel
- Training IkJijWij

Vragenlijst voor de moeder voorafgaand aan het contact

1. Ik heb op dit moment contact met mijn kind(eren).

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

2. Denk je dat door het contact met een Bezoekmoeder de relatie tussen jou en jouw kind(eren) zal veranderen?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

3. Ik praat met anderen buiten mijn bezoekmoeder over wat ik zelf denk en voel

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

4. Ik heb mensen om me heen op wie ik volledig kan vertrouwen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ja Nee

5. Ik voel me in de steek gelaten door familie of vrienden

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ja Nee

6. Als ik een probleem heb probeer ik het eerst zelf op te lossen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Waarover heb je vragen?

.....
.....
.....
.....
.....

12. Ik heb invloed op de opvoeding van mijn kind(eren) terwijl ik vastzit.

○○○○○○○○○○○○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ja Nee

Hoe doe je dit?

.....
.....
.....
.....
.....

13. Ik vind mezelf een goede moeder.

○○○○○○○○○○○○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Wat vind je dat je goed doet?

.....
.....
.....
.....
.....

14. Ik weet bij welke instanties ik terecht kan voor vragen en/of problemen met betrekking met mijn kind

○○○○○○○○○○○○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Welke instanties denk je in te schakelen?

.....
.....
.....
.....
.....

15. Ik weet hoe ik contact kan maken met mijn kind.

○○○○○○○○○○○○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Hoe maak je contact met je kind?

.....
.....
.....
.....
.....

16. Mijn kind vertelt mij wat hij of zij meemaakt.

○○○○○○○○○○○○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Wanneer vertelt jouw kind dit tegen jou?

.....
.....
.....
.....
.....

Bedankt voor het invullen!

Vragenlijst ter evaluatie Humanitas Gezin in Balans – Moedermaatjes

Beginvragenlijst voor de moeder

Voor je ligt de vragenlijst voor de evaluatie van Humanitas Gezin in Balans - Moedermaatjesproject. Dit is de vragenlijst die je invult aan het begin van het contact met je maatje. Aan het eind van het contact met je maatje krijg je nog een vragenlijst om in te vullen. Deze lijsten worden dan met elkaar vergeleken zodat wij een goed beeld krijgen hoe het project jou geholpen heeft.

Aanwijzingen bij het invullen van de vragenlijst:

- Vul eerst hieronder je naam, de plaats en de datum in.
- Lees de vragen aandachtig door.
- Bij een meerkeuzevraag: omcirkel het antwoord van je keuze.
- Bij een open vraag: schrijf kort je antwoord in het daarvoor bestemde gebied.

Naam:.....

Datum:.....-.....-.....

Plaats:.....

Heb je gebruik gemaakt van andere onderdelen van Humanitas Gezin in Balans?

Zo ja, graag aankruisen:

- Moeder de Gans spel
- Bezoekmoeders tijdens detentie
- Training IkJijWij

7. Als ik een probleem heb probeer ik het eerst zelf op te lossen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

8. Ik durf anderen te benaderen als ik zelf een bepaald probleem niet kan oplossen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

9. Ik ben tevreden over hoe ik het huishouden doe

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

10. Ik zorg dat er genoeg levensmiddelen in huis zijn

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

11. Ik heb mijn geldzaken op orde

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

12. Denk je dat de ondersteuning van je maatje zinvol is voor jou?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

13. Waarmee denk je dat je maatje jou kan helpen komende periode?

14. Weet je al welke vragen jij wil bespreken met je maatje?

Ja / nee

Zo ja, welke dan?

15. Ik weet hoe ik het contact met mijn kind prettig kan houden.

○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Waar blijkt dat uit?

.....

.....

.....

.....

16. Ik doe leuke dingen met mijn kind.

○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Wat voor leuke dingen doe je met je kind?

.....

.....

.....

.....

17. Ik maak tijd voor mijn kind vrij om samen te praten.

○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Waar praat je met je kind over?

.....

.....

.....

.....

18. Ik praat met mijn kind over zijn of haar gevoelens.

○○○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Hoe pak je dat aan?

.....

.....

.....

.....

19. Ik praat met mijn kind over de tijd in de gevangenis.

○○○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Hoe doe je dit?

.....

.....

.....

.....

20. Ik praat met mijn kind over mijn gevoelens.

○○○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Hoe doe je dit?

.....

.....

.....

.....

21. Ik weet voor mezelf hoe ik de opvoeding van mijn kind aan moet pakken.

○○○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Wat vind je belangrijk in de opvoeding van je kind?

.....
.....
.....

22. Mijn kind houdt afstand van me sinds ik in detentie heb gezeten.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Wat doe je hieraan?

.....
.....
.....

23. Mijn kind heeft vertrouwen in mij.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Waarom merk je dit?

.....
.....
.....

24. Mijn kind vertelt me wat hij of zij meemaakt.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Hoe reageer jij op wat je kind jou verteld?

.....
.....
.....

Bedankt voor het invullen!

7. Ik durf anderen te benaderen als ik zelf een bepaald probleem niet kan oplossen

○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

8. Ik heb schuldgevoelens ten opzichte van mijn kind.

○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ja Nee

Hoe ga je hier mee om?

.....

.....

.....

.....

.....

9. Ik heb schaamte ten opzichte van mijn kind.

○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ja Nee

10. Ik zit met vragen over de opvoeding van mijn kind, nu ik er zelf niet voor kan zorgen.

○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Waarover heb je vragen?

.....

.....

.....

.....

.....

11. Ik heb invloed op de opvoeding van mijn kind(eren) terwijl ik vastzit.

○○○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ja Nee

Hoe doe je dit?

.....

.....

.....

.....

.....

12. Ik vind mezelf een goede moeder.

○○○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Wat vind je dat je goed doet?

.....

.....

.....

.....

.....

13. Ik weet bij welke instanties ik terecht kan voor vragen en/of problemen met betrekking met mijn kind

○○○○○○○○○○○○○○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

Welke instanties denk je in te schakelen?

.....

.....

.....

.....

.....

14. Ik weet hoe ik contact kan maken met mijn kind.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Hoe maak je contact met je kind?

.....
.....
.....
.....
.....

15. Mijn kind vertelt mij wat hij of zij meemaakt.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Wanneer vertelt jouw kind dit tegen jou?

.....
.....
.....
.....
.....

Bedankt voor het invullen!

Vragenlijst ter evaluatie van Humanitas Gezin in Balans – Moedermaatjes

Eindvragenlijst voor de moeder

Voor je ligt de vragenlijst voor de evaluatie van Humanitas Gezin in Balans - Moedermaatjes. In het begin van het contact met je moedermaatje heb je al een soortgelijke vragenlijst ingevuld. Dit is de vragenlijst die je invult aan het eind van het contact met je moedermaatje. Deze lijsten zullen dan met elkaar vergeleken worden zodat wij een goed beeld krijgen hoe het project jou geholpen heeft.

Aanwijzingen bij het invullen van de vragenlijst:

- Vul eerst hieronder je naam, de plaats en de datum in.
- Lees de vragen aandachtig door.
- Bij een meerkeuzevraag: omcirkel het antwoord van je keuze.
- Bij een open vraag: schrijf kort je antwoord in het daarvoor bestemde gebied.

Naam:.....

Datum:.....-.....-.....

Plaats:.....

Vragen evaluatie Moedermaatjesproject - Achteraf

25. Denk je dat door het contact met een Moedermaatje de relatie tussen jou en jouw kind(eren) is veranderd?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

26. Ik praat met anderen buiten mijn maatje over wat ik zelf denk en voel

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

27. Ik praat met anderen buiten mijn bezoekmoeder over wat ik zelf denk en voel

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

28. Ik mis gezelligheid om me heen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

29. Ik mis mensen om me heen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

30. Ik voel me in de steek gelaten door familie of vrienden

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Nee Ja

31. Als ik een probleem heb probeer ik het eerst zelf op te lossen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

32. Ik durf anderen te benaderen als ik zelf een bepaald probleem niet kan oplossen

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

33. Ik ben tevreden over hoe ik het huishouden doe

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

34. Ik zorg dat er genoeg levensmiddelen in huis zijn

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

35. Ik heb mijn geldzaken op orde

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

36. Denk je dat de ondersteuning van je maatje zinvol is voor jou?

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

37. Waarmee heeft je maatje je geholpen de afgelopen periode?

Hoe pak je dat aan?

.....
.....
.....
.....

42. Ik praat met mijn kind over de tijd in de gevangenis.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Hoe doe je dit?

.....
.....
.....
.....

43. Ik praat met mijn kind over mijn gevoelens.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Hoe doe je dit?

.....
.....
.....
.....

44. Ik weet voor mezelf hoe ik de opvoeding van mijn kind aan moet pakken.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Nee Ja

Wat vind je belangrijk in de opvoeding van je kind?

.....
.....
.....
.....

